

УДК 929

Станько А. – ст. КТ-31

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

М. ГРУШЕВСЬКИЙ: ІСТОРІОСОФІЯ І ПОЛІТИЧНА ДУМКА

Науковий керівник: Габрусєва Н.В.

Stanko A.

Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University

M. HRUSHEVSKY'S HISTORIOSOPHY AND POLITICAL THOUGHT

Supervisor: Gabrusyeva N. V.

Ключові слова: суспільний процес, держава, народ

Keywords: social process, country, nation

Позиції і напрямки суспільно-політичних поглядів М. Грушевського впливають із його концепції історіософії. Велика ерудиція у сфері історії, літератури, мистецтва, гуманітарних наук загалом неминуче дала основу і змогу М.Грушевському подати своє розуміння суспільного процесу та політичного розвитку.

Створення М. Грушевським фундаментальної історії України мало не лише наукове, а й політичне значення, оскільки Україна тоді була розділена між австрійськими, польськими та російськими сусідами, реакційні кола яких узагалі не визнавали за українським народом права на існування як нації й права на власну мову та культуру.

Головним напрямом його політологічних досліджень була проблема національного самовизначення. Важливою рисою діяльності М. С. Грушевського був пошук компромісів. Він стверджував, що тривкими можуть бути стосунки націй, засновані лише на взаємній вигоді, на узгодженні своїх перспективних станів розвитку, за яких свобода, суверенітет і самобутність одного народу не зачіпають іншого. М. Грушевський розкрив бачення народу як дійової сили, яка у своїх змаганнях проносить головну ідею, що проходить крізь віки, крізь різні політичні і культурні обставини. Це ідея «національної самооборони» та «національної смерті». Вся історія українського народу — це розбудження відпорної енергії національної самоохорони перед небезпекою видимої національної смерті.. На доповнення поняття «народ» як національно-етнічної, духовно-культурної визначеності М. Грушевський дав дефініцію «народу», яка розкривала (чи включала) антропологічну та психофізичну характеристику. В органічному зв'язку з проблемою «народу», його ролі і значення в історичному процесі розглядав М. Грушевський питання «держави». У його поглядах на державу відбився вплив М. Костомарова та М. Драгоманова.

Як історик М. Грушевський прагнув з'ясувати питання ролі держави в історичному плані. У наукових працях М. Грушевського «народ» і «держава» нерозривно поєднані з «героєм в історії». «Герої в історії» з'являються і виростають не самі із себе, у відриві від конкретно-історичних умов, без врахування, стану, вимог і потреб самого народу, у якого слід шукати підтримки. Як зазначає О. Пріцак, концепція «героїв в історії» М. Грушевського виходить із твердження: «Люди, а в тім історичні постаті є продуктом епохи і середовища».